

Березанський ліцей Березанської селищної ради

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора
Березанського ліцею
18.11. 2024р. № 146-г

ЗАГАЛЬНООБ'ЄКТОВА ІНСТРУКЦІЯ № 4 з ПБ (ПРОТПОЖЕЖНИЙ РЕЖИМ) в Березанському ліцеї

1. Галузь застосування

Інструкція розроблена відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (із змінами); Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417 (із змінами); Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом МОН України від 15.08.2016 № 974; Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533 (далі - НПАОП 40.1-1.21-98).

Інструкція встановлює вимоги щодо дотримання протипожежного режиму в закладі освіти, є обов'язковою для виконання всіма учасниками освітнього процесу, працівниками та відвідувачами (гостями) – в частині, що їх стосується. Дія інструкції поширюється на всі об'єкти, будівлі, приміщення та територію закладу.

Окрім загальнооб'єктової інструкції з пожежної безпеки, для будівель, приміщень, споруд, об'єктів та окремих посадових осіб закладу, відповідальних за пожежну безпеку, розроблені окремі інструкції з пожежної безпеки. Ці інструкції також є обов'язковими для виконання.

2. Вимоги пожежної безпеки в приміщеннях

Будь-яке перепланування, технологічне переоснащення, зміна функціонального призначення приміщень дозволяється лише за наявності проектної документації, яка пройшла попередню експертизу на відповідність нормативним актам з питань пожежної безпеки та отримала позитивні результати в органах державного пожежного нагляду.

Меблі та устаткування мають розміщатися так, щоб забезпечити вільний евакуаційний прохід до виходу з приміщення (не менше 1 м).

Евакуаційні шляхи та виходи слід завжди утримувати вільними, нічим не зашарашеними. В міру накопичення горючих відходів, а також після закінчення роботи їх слід прибирати у спеціально відведені сміттєзбірники.

Електромережі, електроприлади та апаратура повинні експлуатуватися тільки у справному стані з урахуванням вказівок і рекомендацій підприємств-виробників. У разі пошкоджень електромереж, вимикачів, розеток та інших електроприладів слід негайно вимкнути їх і вжити необхідних заходів щодо приведення до пожежобезпечного стану.

Документи, папір та інші горючі матеріали слід зберігати на відстані, не менше 1 м від електроштитів, електрокабелів, проводів (0,5 м – від світильників, 0,25 м – від приладів опалення).

Шляхи евакуації, що не мають природного освітлення, у разі наявності людей, повинні постійно освітлюватись електричним світлом.

Електроштити повинні бути оснащені схемами підключення споживачів з пояснювальними написами і вказаним значенням номінального струму апарата захисту (плавкої вставки).

Встановлення на горючі основи (конструкції) електророзеток, вимикачів, перемикачів та інших подібних пристроїв допускається тільки з підкладанням під них суцільного негорючого матеріалу, що виступає за їх габарити не менш ніж на 10 см.

Засоби протипожежного захисту слід утримувати у справному стані. Всі працівники зобов'язані вміти користуватися наявними вогнегасниками, іншими первинними засобами пожежогасіння та внутрішніми пожежними кранами, знати місця їх розташування. Відстань від найвіддаленішого місця приміщення до найближчого вогнегасника не повинна перевищувати 20 м.

Пожежні сповіщувачі повинні функціонувати цілодобово і постійно утримуватися в чистоті. До них має бути забезпечений вільний доступ. Відстань від складованих матеріалів і устаткування до сповіщувачів повинна бути не менша ніж 0,6 м.

У приміщеннях, які після закінчення роботи замикаються і не контролюються черговим персоналом, з усіх електроустановок та електроприладів, а також з мереж їх живлення повинна бути відключена напруга (за винятком чергового освітлення, протипожежних та охоронних установок, а також електроустановок, що за вимогами технології працюють цілодобово).

Електророзетки, вимикачі, перемикачі та інші подібні апарати повинні встановлюватися на негорючі основи (конструкції) або з підкладанням під них суцільного негорючого матеріалу, що виступає за габарити апарата не менше ніж на 0,01 метра.

Забороняється:

- проходження повітряних ліній електропередач та зовнішніх електропроводок над горючими покрівлями, навісами, складами пально-мастильних матеріалів, дров та інших горючих матеріалів;

- відкрите прокладання електропроводів і кабелів транзитом через пожежонебезпечні і вибухонебезпечні зони будь-якого класу і ближче 1 м і 5 м від них відповідно, а також у сходових клітках;

- експлуатація кабелів і проводів з пошкодженою ізоляцією або такою, що в процесі експлуатації втратила захисні властивості;

- застосування саморобних подовжувачів, які не відповідають вимогам ПУЕ, що пред'являються до переносних (пересувних) електропроводок;

- застосування для опалення приміщення нестандартного (саморобного) електронагрівального обладнання;

- користування пошкодженими розетками, відгалужувальними та з'єднувальними коробками, вимикачами та іншими електровиробами;

- підвішування світильників безпосередньо на струмопровідні проводи, обгортання електроламп і світильників папером, тканиною та іншими горючими матеріалами, експлуатація їх зі знятими ковпаками (розсіювачами);

- використання в пожежонебезпечних зонах світильників з лампами розжарювання без захисного суцільного скла (ковпаків), а також з відбивачами і розсіювачами, виготовленими з горючих матеріалів;

- складування горючих матеріалів на відстані менше 1 м від електроустаткування та під електрошитами;

- використання побутових електронагрівальних приладів з порушенням встановлених їх виробником правил експлуатації та в місцях (приміщеннях), де їх застосування заборонено;

- прокладання в сходових клітках електропроводів і кабелів незалежно від їх напруги, крім електропроводки для освітлення звичайних сходових кліток;

3. Вимоги пожежної безпеки до утримання приміщень, будівель

Приміщення повинні своєчасно очищатися від сміття, відходів і постійно утримуватися в чистоті. Розміщення у приміщеннях меблів та обладнання слід здійснювати таким чином, щоб забезпечувалася вільний прохід до дверей у випадку евакуації персоналу. Навпроти дверного отвору слід залишати прохід шириною не менше 1 (одного) метра.

Евакуаційні шляхи (проходи, коридори, вестибюлі, сходові марші тощо) і виходи також повинні нічим не захащуватися.

Не допускається знімати з дверей пристрої для самозачинення, зберігати інвентар та різні матеріали у тамбурах виходів, у шафах (нішах) для інженерних комунікацій, закривати двері на замки та інші пристрої, які важко відчинити зсередини.

У разі необхідності встановлення металевих ґрат на вікнах приміщень, в яких перебувають люди, вони повинні розкриватися, розсуватися або зніматися.

Пожежні крани (у разі їх наявності) повинні бути укомплектовані пожежними рукавами і стволами. Рукави необхідно утримувати сухими та приєднаними до крана та ствола.

Пожежні шафи, де розміщуються крани, повинні мати отвори для провітрювання, вони мають бути опломбованими. На дверцятах пожежних шаф із зовнішнього боку після літерного індексу «ПК» вказується порядковий номер крана та номер телефону виклику пожежної служби.

Згідно з вимогами Правил пожежної безпеки в Україні, всі приміщення повинні бути забезпечені необхідною кількістю вогнегасників, які встановлюються в легкодоступних та помітних місцях.

Зберігати горючі гази, ЛЗР і ГР, вибухові речовини, балони з газами та інші речовини і матеріали, що мають підвищену вибухопожежну небезпеку, потрібно у приміщеннях, розташованих біля зовнішніх стін верхніх поверхів.

У підвальних та цокольних поверхах не допускається:

- улаштування вибухопожежонебезпечних приміщень категорій А і Б;
- зберігання та застосування ЛЗР, вибухових речовин, балонів з газами, карбїду кальцію та інших речовин і матеріалів, що мають підвищену вибухопожежну небезпеку.

Допускається улаштовувати в підвальних та цокольних поверхах склади горючих матеріалів, майстерні, де використовуються горючі матеріали, якщо вхід до них ізольований від загальних евакуаційних сходових кліток.

Забороняється використовувати горища, технічні поверхи й приміщення (у тому числі вентиляційні камери, електрощитові) не за призначенням, розміщувати в них виробничі і складські дільниці, засмічувати та захаращувати їх сторонніми предметами.

Двері горищ, технічних поверхів, вентиляційних камер, електрощитових, підвалів повинні утримуватися зачиненими. На дверях слід вказувати місце зберігання ключів. Вікна горищ, технічних поверхів, підвалів повинні бути засклені.

Прямки віконних прорізів підвальних і цокольних поверхів треба регулярно очищати від горючих матеріалів. Не допускається їх захаращувати або закладати віконні прорізи.

У будинках житлового, громадського, адміністративного та побутового призначення забороняється розміщувати магазини та склади ЛЗР, ГР, вогнебезпечних (горючих) речовин і матеріалів, балонів з газом, майстерні та інші приміщення з категоріями за вибухопожежною небезпекою А і Б.

Стаціонарні зовнішні пожежні сходи, сходи на перепадах висот і огорожі на покриттях будівель та споруд необхідно утримувати справними, пофарбованими.

Під час організації і проведення масових заходів (концерти, конференції, спортивні змагання, вечірки, святкові зібрання, презентації, виставки, ділові зустрічі, прийоми, інші подібні заходи) слід дотримуватись таких вимог:

- при кількості людей понад 50 осіб використовувати приміщення, забезпечені не менше ніж двома евакуаційними виходами, що не мають на вікнах глухих ґрат. Для будівель з перекриттями з горючих матеріалів такі заходи можуть проводитись у приміщеннях не вище другого поверху;

- особи, яким доручено проведення таких заходів, перед їх початком зобов'язані оглянути приміщення, переконатися в забезпеченості нормованою кількістю первинних засобів пожежогасіння, справності засобів зв'язку, систем протипожежного захисту;

- повинно бути організоване чергування на сцені та у приміщеннях залів членів добровільної пожежної охорони або відповідальних за пожежну безпеку.

При проведенні таких заходів забороняються заповнення приміщень людьми понад установлену норму, зменшення ширини проходів між рядами, установка в проходах додаткових посадкових місць, повне відключення світла, проведення вогневих, фарбувальних та інших пожежо- і вибухонебезпечних робіт, використання свічок, бенгальських вогнів,

відкритого вогню, феєрверків, а також включення в програму (сценарій) номерів (вистав) з використанням вогневих ефектів і куріння.

Розміщення крісел в актових і конференц-залах, залах зборів і нарад та в інших подібних приміщеннях повинно відповідати вимогам ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги», ДБН В.2.2-9:2018 «Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення», ДБН В.2.2-13-2003 «Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди», ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки і споруди. Будинки адміністративного та побутового призначення», ДБН В.2.2-16:2019 «Культурно-видовищні та дозвіллі заклади».

У приміщенні, яке має один евакуаційний вихід, дозволяється одночасно розміщувати (дозволяється перебування) не більше 50 осіб.

Двері на шляхах евакуації повинні відчинятися в напрямку виходу з будівель (приміщень).

Сходові клітки, внутрішні відкриті та зовнішні сходи, коридори, проходи та інші шляхи евакуації мають бути забезпечені евакуаційним освітленням. Світильники евакуаційного освітлення повинні вмикатися з настанням сутінків у разі перебування в будинку людей.

Світлові покажчики «Вихід» необхідно постійно утримувати справними. У залах для глядачів, конференц-залах та інших подібних приміщеннях вони мають бути увімкнуті на весь час перебування людей (проведення заходу).

3.1. У приміщеннях заборонено:

Улаштовувати тимчасові електромережі, застосовувати саморобні некалібровані плавкі вставки в запобіжниках та саморобні подовжувачі.

Прокладати електричні проводи безпосередньо по горючій основі, експлуатувати світильники зі знятими розсіювачами.

Експлуатувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією або такою, що в процесі експлуатації втратила захисні властивості.

Застосовувати для опалення приміщення нестандартне електронагрівальне обладнання або лампи розжарювання.

Використовувати вимикачі та штепсельні розетки для розвішування на них одягу або інших предметів, обгортати електролампи й світильники папером, заклеювати ділянки з електропроводкою горючими матеріалами.

Користуватися електричними чайниками, мікрохвильовими печами, прасками та іншими приладами (окрім спеціально відведених та обладнаних місць), залишати без нагляду ввімкнені в електромережу кондиціонери, комп'ютери, інше електроустаткування тощо, порушувати правила експлуатації електроприладів.

Захарашувати підходи до засобів пожежогасіння, використовувати вогнегасники, пожежні кран-комплекти й пожежний інвентар не за призначенням.

Використовувати для зберігання документів, різних предметів та інвентарю шафи (ніші) інженерних комунікацій.

Курити в приміщеннях (крім спеціально відведених місць, обладнаних урнами та попільничками з негорючого матеріалу);

Проводити зварювальні та інші вогневі роботи без оформлення відповідного дозволу (наряду-допуску).

Прибирати приміщення і прати одяг із застосуванням бензину, гасу та інших легкозаймистих речовин, а також відігрівати замерзлі труби паяльною лампою та іншими засобами із застосуванням відкритого вогню.

Залишати неприбраними промаслені обтиральні матеріали.

Складувати в приміщеннях товари побутової хімії, легкозаймисті та горючі речовини, вогнебезпечні матеріали (фарби, розчинники, лаки, балони з газом тощо).

Улаштовувати на шляхах евакуації пороги, виступи, турнікети, двері розсувні, підйомні, такі, що обертаються, та інші пристрої, які перешкоджають вільній евакуації людей; захарашувати шляхи евакуації меблями, обладнанням, різними матеріалами; забивати, заварювати, замикають на замки, болтові з'єднання та інші запори, що важко відчиняються зсередини, двері на шляхах евакуації та евакуаційних виходах; розташовувати у тамбурах

виходів, за винятком індивідуальних житлових будинків, гардероби, вішалки для одягу, сушарні, а також зберігання, у тому числі тимчасового, будь-якого інвентарю та матеріалу.

3.2. Порядок приведення в пожежобезпечний стан приміщень після закінчення роботи

Після закінчення робочого дня працівники повинні навести порядок на своєму робочому місці, зачинити вікна та вимкнути електроживлення приладів і обладнання, яким вони користувалися (настільні лампи, вентилятори, побутові кондиціонери, комп'ютери, радіоприймачі тощо). Виняток становить електроустаткування, яке відповідно до технологічних вимог має працювати цілодобово.

Прибрати в металеві ящики обтиральні матеріали, щільно закривши їх кришками. Перенести такі матеріали у спеціально відведені за межами будівель місця, забезпечені негорючими збірниками з кришками, які щільно закриваються.

Відповідальний за пожежну безпеку у приміщенні після закінчення роботи повинен оглянути його, переконатися у відсутності порушень, що можуть привести до пожежі, перевірити відключення електроприладів, обладнання, освітлення.

3.3. Порядок відключення від мережі електроживлення обладнання та вентиляційних систем у разі пожежі

Посадова особа, що прибула на місце пожежі, зобов'язана здійснити в разі необхідності відключення електроенергії (при цьому електроживлення систем пожежної автоматики, протипожежного водопостачання та експлуатаційного (аварійного) освітлення не повинно відключатися), перекриття газопостачання (теплопостачання), зупинення систем вентиляції в аварійному та суміжному з ним приміщеннях (за винятком пристроїв протидимового захисту), здійснити інші заходи, що сприяють запобіганню розвитку пожежі та задимлення. Вимкнення електропостачання повинно виконуватися від одного загального комутаційного апарата (вимикача), до якого є вільний доступ електротехнічному персоналу і який розміщений біля виходу (входу) будівлі.

4. Вимоги пожежної безпеки до систем опалення, вентиляційних систем, побутових кондиціонерів

Перед початком опалювального сезону теплові мережі, які розташовані у приміщеннях, котельнях, теплогенераторні, дизельні й калориферні установки, печі, каміни та інші опалювальні прилади мають бути перевірені й приведені у справний стан. Несправні опалювальні пристрої не повинні допускатися до експлуатації. Результати перевірок фіксуються у спеціальному журналі із зазначенням дати, особи, яка здійснювала перевірку, та її підпису.

За устаткуванням має бути організовано постійний та періодичний контроль (діагностування) його технічного стану.

Гарячі поверхні теплових мереж, розташованих у приміщеннях, у яких вони можуть створити небезпеку спалахування газів, парів, аерозолів або пилу, треба ізолювати таким чином, щоб температура на поверхні теплоізолюваної конструкції була не менше ніж на 20% нижче температури самоспалахування речовин. Усі гарячі ділянки поверхонь обладнання і трубопроводів, що розташовані в зоні можливого потрапляння на них легкозаймистих, горючих або вибухонебезпечних речовин, необхідно покрити металевою обшивкою.

Не допускається експлуатація теплових мереж з просоченою легкозаймистими, горючими або вибухонебезпечними речовинами теплоізоляцією.

Топлення печей, камінів та котлів повинно проводитися призначеними особами, які пройшли протипожежний інструктаж. Режим, час та тривалість топлення встановлюються розпорядженням керівника суб'єкта господарювання з урахуванням місцевих умов.

У приміщеннях складів категорій А, Б і В за вибухопожежною та пожежною небезпекою, у коморах та в місцях, відведених для складування горючих матеріалів, у приміщеннях для наповнення і зберігання балонів зі стисненими та скрапленими газами опалювальні прилади

потрібно обгороджувати екранами з негорючих матеріалів, які встановлюються на відстані не менше 0,1 м. від приладів опалення.

У приміщенні котелень та інших теплогенеруючих установок забороняється:

- допускати до роботи осіб, які не пройшли навчання з пожежно-технічного мінімуму та не отримали відповідних кваліфікаційних посвідчень, а також залишати без догляду працюючі котли і нагрівники;
- експлуатувати установки у разі їх несправності;
- працювати при зіпсованих або відключених приладах контролю й регулювання, а також за їх відсутності;
- сушити спецодяг, взуття, інші матеріали на котлах та паропроводах.

Забороняється вносити зміни до елементів системи опалення, вентиляції і кондиціонування повітря, які перешкоджають поширенню пожежі.

Під час експлуатації вентиляційних систем забороняється:

- відключати або знімати вогнезатримувальні пристрої;
- випалювати накопичені в повітроводах, зонтах жирові відкладення та інші горючі речовини;
- закривати витяжні канали, отвори й решітки;
- залишати двері вентиляційних камер відчиненими, зберігати в камерах різні матеріали та устаткування;
- складувати впритул (на відстані менше 0,5 м) до повітроводів і устаткування горючі матеріали або негорючі матеріали в горючій упаковці;
- видаляти за допомогою однієї системи відсосів різні гази, пар, пил та інші речовини, котрі при змішуванні можуть викликати спалахи, горіння або вибух.

Монтаж, підключення, прокладання мереж, улаштування електричного захисту на лініях, які живлять побутові кондиціонери, повинні проводитися відповідно до вимог інструкції виробника.

Лінії живлення до кожного побутового кондиціонера, групи кондиціонерів необхідно забезпечувати автономним пристроєм електричного захисту незалежно від наявності захисту на загальній лінії, яка живить групу кондиціонерів.

Переріз електропроводів, які живлять одинично встановлені побутові кондиціонери, повинен відповідати допустимому струмовому навантаженню, яке визначається паспортом на виріб.

Зовнішній простір та стіни будинків навколо кондиціонерів мають бути розчищені від гілок дерев, витких рослин та інших предметів і конструкцій із горючих матеріалів у радіусі не менше ніж 1,5 метра.

Під час експлуатації побутових кондиціонерів забороняється:

- використовувати як опорні конструкції горючі елементи конструкцій рам замість монтажних кріплень заводського виготовлення або інших металевих конструкцій при встановленні кондиціонера у віконному отворі;
- вносити в конструкцію кондиціонерів зміни, не передбачені заводом-виробником;
- замінювати наявні триполюсні штепсельні роз'єднувачі на двополюсні;
- перетинати протипожежні перешкоди інженерними системами кондиціонера без улаштування проходок, що відповідають нормованій межі вогнестійкості протипожежної перешкоди за ознакою EI.

5. Вимоги пожежної безпеки до утримання території

Забороняється зменшувати мінімальні протипожежні відстані. Територія об'єктів, ділянок, що межують з житловими та іншими будинками, протипожежні відстані між будинками, спорудами, майданчиками для зберігання матеріалів, устаткування повинні систематично очищатися від сміття, відходів, тари, опалого листя, котрі необхідно регулярно видаляти (вивозити) у спеціально відведені місця.

На території забороняється влаштовувати звалища горючих відходів.

Автомобільні дороги, проїзди й проходи до будівель, споруд, пожежних вододжерел, підступи до зовнішніх стаціонарних пожежних драбин, пожежного інвентарю, обладнання та

засобів пожежогасіння мають бути завжди вільними, утримуватися справними, взимку очищатися від снігу. Забороняється зменшувати ширину доріг та проїздів для пожежних автомобілів.

Рейкові колії, тимчасові траншеї та канали не повинні ускладнювати рух пожежних автомобілів. Для цього в необхідних місцях мають бути обладнані зручні переїзди, завжди вільні для проїзду пожежних автомобілів.

Ворота в'їзду на територію об'єкта, які відчиняються за допомогою електропривода, повинні мати пристосування (пристрої), які дозволяють відчиняти їх вручну.

Протипожежні відстані між будинками, спорудами, відкритими майданчиками для зберігання матеріалів, устаткування забороняється захаращувати, використовувати для складування матеріалів, устаткування, стоянок транспорту, будівництва та встановлення тимчасових будинків і споруд.

На території об'єкта повинно бути забезпечено освітлення зовнішніх пожежних драбин, протипожежного обладнання, входів до будинків та споруд.

Забороняється залишати на відкритих майданчиках та дворах ємності з ЛЗР і ГР, балони зі стисненим та зрідженим газом, ацетиленові генератори із залишками невідпрацьованого карбїду кальцію або карбїдного мулу, а також зберігати балони з-під газів, ємності, не очищені від решток ЛЗР та ГР.

Розводити багаття, користуватися відкритим вогнем на відстані менше 30 м від будівель та споруд.

В усіх випадках забороняється залишати без догляду джерела відкритого вогню.

На території закладу дозволяється палити лише в місцях позначених відповідним знаком або написом «Місце для паління» з встановленими урнами або попільницями з негорючих матеріалів. Куріння в будівлях, приміщеннях та за межами спеціально відведених місць забороняється.

Місця для розведення багать треба утримувати очищеними до верхнього шару ґрунту, облямовувати смугою очищеного ґрунту не менше 2,5 м завширшки і розміщувати на відстані не менше 30 м від будинків та споруд, 25 м - до стоянок автотранспорту, 50 м - до хвойного та 25 м - до листяного лісового масиву.

Забороняється стоянка транспорту у наскрізних проїздах будівель, на відстані менше 10 м від в'їзних воріт на територію об'єктів, менше 5 м від пожежних гідрантів, забірних пристроїв вододжерел, пожежного обладнання та інвентарю, на поворотних майданчиках тупикових проїздів. У зазначених місцях встановлюються (вивішуються) відповідні заборонні знаки.

На майданчиках та проходах, які використовуються для евакуації людей, забороняється влаштовувати виступи, перешкоди, які заважають руху людей. Також забороняється зниження їх розрахункової ширини, збільшення ухилів, встановлення на них тимчасових споруд.

6. Вимоги до утримання та експлуатації засобів протипожежного захисту

Усі системи протипожежного захисту мають бути справними і утримуватися в постійній готовності до виконання роботи. Несправності, які впливають на їх працездатність, повинні усуватися негайно, інші несправності усуваються в передбачені регламентом терміни, при цьому необхідно робити записи у відповідних журналах.

Будинки, приміщення та споруди повинні обладнуватися системами протипожежного захисту відповідно до ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту». Проектування, монтування, експлуатування і технічне обслуговування автономних систем пожежогасіння слід здійснювати відповідно до чинних нормативних документів та технічної документації підприємств-виготовлювачів.

Пожежні резервуари (водойми) та їх обладнання повинні бути захищені від замерзання води.

Біля місць розташування водойм повинні бути встановлені покажчики (об'ємні зі світильником або плоскі із застосуванням світловідбивних покриттів) з нанесеними на них:

для пожежної водойми - літерним індексом ПВ, цифровими значеннями запасу води в кубічних метрах та кількості пожежних автомобілів, котрі можуть одночасно встановлюватися на майданчику біля водойми.

До початку експлуатації об'єкти (будинки, споруди, приміщення, технологічні установки) повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння згідно з Правилами експлуатації та типовими нормами належності вогнегасників, затвердженими наказом МВС від 15.01.2018 № 25. Вибирання типу та визначення необхідної кількості вогнегасників повинні здійснюватись відповідно до Правил експлуатації та типовими нормами належності вогнегасників, затвердженими наказом МВС від 15.01.2018 № 25.

Вогнегасники, які експлуатуються, повинні мати:

облікові (інвентарні) номери за прийнятою на об'єкті системою нумерації;

пломби на пристроях ручного пуску;

бирки та маркувальні написи на корпусі, червоне сигнальне пофарбування згідно з державними стандартами.

Використані вогнегасники, а також вогнегасники із зірваними пломбами, необхідно негайно направляти на технічне обслуговування.

На технічне обслуговування з об'єкта одночасно дозволяється відправляти не більше 50 % вогнегасників від їх загальної кількості.

Вогнегасники, встановлені за межами приміщень або в неопалюваних приміщеннях та не призначені для експлуатації при мінусовій температурі, на холодний період повинні зніматися. У такому разі на пожежних щитах та стендах повинна розміщуватися інформація про місце розташування найближчого вогнегасника.

Для зазначення місцезнаходження первинних засобів пожежогасіння слід установлювати вказівні знаки згідно з ДСТУ EN ISO 7010:2019 «Графічні символи. Кольори та знаки безпеки. Зареєстровані знаки безпеки». Знаки повинні бути розміщені на видимих місцях на висоті 2-2,5 м від рівня підлоги як усередині, так і поза приміщеннями (за потреби). Розміщення та експлуатація вогнегасників повинні здійснюватись згідно з вимогами Правил експлуатації та типовими нормами належності вогнегасників, затвердженими наказом МВС від 15.01.2018 № 25.

Переносні вогнегасники повинні розміщуватися шляхом:

- навішування на вертикальні конструкції на висоті не більше 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника і на відстані від дверей, достатній для її повного відчинення;

- установлювання в шафи пожежних кран-комплектів, у спеціальні тумби, на підставки, що надійно закріплені, на підлозі (якщо дозволяє конструкційне виконання), у пожежні щити (стенди).

Для розміщення первинних засобів пожежогасіння у виробничих, складських, допоміжних приміщеннях, будинках, спорудах, а також на території повинні встановлюватися спеціальні пожежні щити (стенди).

Пожежні щити (стенди) повинні встановлюватись на території об'єкта площею більше 200 м² з розрахунку один щит (стенд) на 5000 м² захищеної площі.

До комплекту засобів пожежогасіння, які розміщуються на пожежному щиті, що знаходиться на території об'єкта, входять: вогнегасники - 3 шт., ящик із піском - 1 шт., покривало з негорючого теплоізоляційного матеріалу або повсті розміром 2 × 2 м - 1 шт., гаки - 3 шт., лопати - 2 шт., лом - 2 шт., сокири - 2 шт. На пожежних щитах (стендах) повинні розміщуватися ті первинні засоби гасіння пожежі, які можуть застосовуватися в даному приміщенні, споруді, установці.

Пожежні щити (стенди) та засоби пожежогасіння повинні бути пофарбовані у червоний колір. На пожежних щитах (стендах) необхідно вказувати їх порядкові номери та номер телефону для виклику пожежно-рятувальних підрозділів. Порядковий номер пожежного щита вказують після літерного індексу «ПЩ». Пожежні щити (стенди) повинні забезпечувати:

захист вогнегасників від потрапляння прямих сонячних променів, а також захист знімних комплектуючих виробів від використання не за призначенням (для щитів та стендів, установлюваних поза приміщеннями);

зручність та оперативність зняття (витягання) закріплених на щиті (стенді) комплектуючих виробів.

7. Заходи пожежної безпеки під час застосування відкритого вогню, електрозварювальних, газозварювальних та інших роботах

Розводити багаття, розігрівати бітуми та смоли в бітумоварках чи бочках, користуватися смолоскипами на території закладу дозволяється лише з дозволу керівника або іншої уповноваженої на це особи і лише у спеціально відведених і підготовлених для цього місцях.

Електрозварювальні та інші роботи, пов'язані з застосуванням відкритого вогню, допускаються тільки з дозволу керівника або іншої уповноваженої на це особи з оформленням наряду-допуску на проведення тимчасових вогневих робіт. Дозвіл на проведення вогневих робіт повинен оформлюватися напередодні проведення цих робіт. До проведення вогневих робіт допускаються тільки кваліфіковані працівники, які мають при собі посвідчення газоелектрозварника і талон про складання заліку з правил пожежної безпеки. Проведення вогневих робіт дозволяється тільки після виконання заходів щодо забезпечення пожежної безпеки при справному газоелектрозварювальному обладнанні. Виконання вогневих робіт повинно негайно припинятися на вимогу особи, відповідальної за безпечне проведення робіт та органів державного пожежного нагляду.

Проведення вогневих робіт дозволяється лише після вжиття заходів, які виключають можливість виникнення пожежі: очищення робочого місця від горючих матеріалів, захисту горючих конструкцій, забезпечення первинними засобами пожежогасіння (вогнегасником, ящиком з піском та лопатою, відром з водою). Вид (тип) та кількість первинних засобів пожежогасіння, якими повинно бути забезпечене місце робіт, визначаються з урахуванням вимог щодо оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння згідно ППБУ і вказуються в наряді-допуску.

Після закінчення вогневих робіт виконавець зобов'язаний ретельно оглянути місце їх проведення, за наявності горючих конструкцій полити їх водою, усунути можливі причини виникнення пожежі. Посадова особа, відповідальна за пожежну безпеку приміщення (території тощо), де проводились вогневі роботи, повинна забезпечити перевірку місця проведення цих робіт упродовж 2 годин після їх закінчення. Про приведення місця вогневих робіт у пожежобезпечний стан виконавець та відповідальна за пожежну безпеку посадова особа роблять відповідні позначки у наряді-допуску.

Технологічне обладнання, на якому передбачається проведення вогневих робіт, повинне бути приведенне в пожежовибухобезпечний стан до початку цих робіт (видалені пожежовибухонебезпечні речовини та відклади, відключені діючі комунікації, виконано безпечними методами очищення, прошпарення, промивання, забезпечені вентиляція та контроль за повітряним середовищем тощо). Місце проведення вогневих робіт має бути очищене від горючих речовин та матеріалів.

Під час перерв у роботі, а також у кінці робочої зміни зварювальна апаратура повинна відключатися, в тому числі від електромережі, шланги від'єднуватися і звільнятися від горючих рідин та газів, а у паяльних лампах тиск повинен бути повністю знижений. Після закінчення робіт уся апаратура й устаткування мають бути прибрані в спеціально відведені приміщення (місця).

Не дозволяється:

- приступати до роботи за несправності апаратури;
- розміщати постійні місця для проведення вогневих робіт у пожежонебезпечних та вибухопожежонебезпечних приміщеннях;
- допускати до зварювальних та інших вогневих робіт осіб, які не мають кваліфікаційних посвідчень та не пройшли у встановленому порядку навчання за програмою пожежно-технічного мінімуму та щорічної перевірки знань з одержанням спеціального посвідчення;
- проводити зварювання, різання або паяння свіжопофарбованих конструкцій та виробів до повного висихання фарби;
- виконуючи вогневі роботи, користуватися одягом та рукавицями зі слідами масел та жирів, бензину, гасу й інших ГР;
- зберігати у зварювальних кабінах одяг, ГР та інші горючі предмети і матеріали;

- допускати стикання електричних проводів з балонами зі стисненими, зрідженими й розчиненими газами;
- виконувати вогневі роботи на апаратах і комунікаціях, заповнених горючими й токсичними матеріалами, а також на тих, що перебувають під тиском негорючих рідин, газів, парів та повітря або під електричною напругою;
- проводити вогневі роботи на елементах будівель, виготовлених із легких металевих конструкцій з горючими й важкогорючими утеплювачами.

Електрозварювальні роботи. Установка для ручного зварювання повинна бути забезпечена вимикачем чи контактором (для підключення джерела зварювального струму до розподільчої мережі), покажчиком величини зварювального струму та запобіжником у первинному ланцюзі. Однопостові зварювальні двигуни-генератори та трансформатори захищаються запобіжниками лише з боку мережі живлення.

З'єднання зварювальних проводів слід робити за допомогою обтискання, зварювання, паяння або спеціальних затискачів. Підключення електропроводів до електродотримача, зварюваного виробу та зварювального апарата здійснюється за допомогою мідних кабельних наконечників, скріплених болтами з шайбами. Забороняється використовувати голі або з пошкодженою ізоляцією проводи, а також застосовувати нестандартні електрозапобіжники.

Проводи, підключені до зварювальних апаратів, розподільчих щитів та іншого обладнання, а також до місць зварювальних робіт, мають бути надійно ізольовані та в необхідних місцях захищені від дії високої температури, механічних пошкоджень і хімічних впливів. У разі проведення електрозварювальних робіт, пов'язаних з частими переміщеннями зварювальних установок, мають застосовуватися механічно міцні шлангові кабелі.

З'єднання між собою окремих елементів, використовуваних як зворотний провідник, треба виконувати за допомогою болтів, струбцин та затискачів.

У разі проведення електрозварювальних робіт у вибухопожежонебезпечних та пожежонебезпечних приміщеннях зворотним проводом від зварюваного виробу до джерела струму може бути лише ізольований провід, причому за якістю ізоляції він не повинен поступатися прямому провідникові, приєднуваному до електродотримача.

Конструкція електродотримача для ручного зварювання повинна забезпечувати надійне затискання та швидку заміну електродів, а також виключати можливість короткого замикання його корпусу на зварювану деталь під час тимчасових перерв у роботі або в разі його випадкового падіння на металеві предмети. Держак електродотримача має бути виготовлений з негорючого діелектричного та теплоізолюючого матеріалу.

Електроди, застосовувані під час зварювання, повинні бути заводського виготовлення і відповідати номінальній величині зварювального струму. У разі заміни електродів їх залишки (недогарки) слід класти у спеціальний металевий ящик, встановлюваний біля місця зварювальних робіт. Перед зварюванням електроди повинні бути просушені за температури, що вказана в паспортах на конкретний тип електродного покриття. Покриття електродів має бути однорідним, щільним, без здуття, напливів та тріщин.

Електрозварювальна установка на весь час роботи повинна бути заземлена. Крім заземлення основного електрозварювального обладнання, у зварювальних установках належить безпосередньо заземлювати той затискач вторинної обмотки зварювального трансформатора, до якого приєднується провідник, що йде до виробу (зворотний провідник).

Опір ізоляції струмопровідних частин зварювального кола повинен бути не нижче 0,5 Ом. Ізоляцію треба перевіряти не рідше 1 разу на 3 місяці (у разі автоматичного зварювання під шаром флюсу — 1 раз на місяць), і вона повинна витримувати напругу 2 кВ протягом 0,12 год.

Відстань від машин точкового, шовного та рельєфного зварювання, а також від машин для стикового зварювання до місць знаходження горючих матеріалів та конструкцій повинна бути не менше 4 м у разі зварювання деталей перерізом до 50 кв. м, а від машин для стикового зварювання деталей перерізом понад 50 кв. м — не менше 6 м.

8. Порядок дій у разі виникнення пожежі

У разі виникнення пожежі дії працівників закладу освіти мають бути спрямовані на створення безпеки людей, в першу чергу дітей, їх евакуацію та рятування.

Працівник закладу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, різке підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний:

негайно повідомити про це за номером телефону - 101 до найближчого пожежно-рятувального підрозділу (при цьому слід чітко назвати місцезнаходження об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);

здіяти систему оповіщення людей про пожежу;

розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;

сповістити про пожежу керівника закладу або особу, що його заміщує;

організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними в закладі та установі засобами пожежогасіння.

Керівник закладу або особа, яка його заміщує, що прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

перевірити, чи повідомлено пожежно-рятувальний підрозділ про виникнення пожежі;

здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів. У разі загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;

організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих з будівлі, за списками і журналами обліку навчальних занять;

виділити для зустрічі пожежно-рятувальних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їздних шляхів та вододжерел;

перевірити включення в роботу СПЗ;

вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;

у разі потреби викликати до місця пожежі медичну та інші служби;

припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо ліквідації пожежі;

організувати відключення мереж електро- і газопостачання, систем вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, що сприяють запобіганню поширенню пожежі;

організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити в разі потреби їх охорону;

інформувати керівника пожежно-рятувального підрозділу про наявність людей у будівлі.

Під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно:

з урахуванням обстановки, що склалася, визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи і виходи до безпечної зони у найкоротший строк;

ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки. З цією метою працівникам закладу не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;

евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних з ним приміщень, яким загрожує небезпека поширення вогню і продуктів горіння. Дітей молодшого віку і хворих слід евакуювати в першу чергу;

у зимовий час на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг із собою, а дітей молодшого віку слід виводити або виносити, загорнувши в ковдри або інші теплі речі;

ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей;

виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;

у разі гасіння слід намагатися у першу чергу забезпечити сприятливі умови для безпечної евакуації людей;

з метою запобігання поширенню вогню, диму утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також від розбивання скла.

Залишаючи приміщення або будівлі, що постраждали від пожежі, потрібно зачинити за собою всі двері і вікна.

9. Порядок проходження посадовими особами навчання й перевірки знань з питань пожежної безпеки, а також проведення з працівниками протипожежних інструктажів

Посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання та перевірку знань з пожежної безпеки.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки.

Навчання за програмами з питань пожежної безпеки проводяться у формі групових або індивідуальних занять з урахуванням фаху працівників, специфіки і пожежонебезпечних особливостей діяльності закладу, пожежної небезпеки речовин і матеріалів, що застосовуються, та інших чинників, які впливають на стан пожежної безпеки закладу.

Під час навчання за програмами з питань пожежної безпеки працівників інформують про найбільш резонансні випадки пожеж, що мали місце в закладах освіти з використанням фото-, відеоматеріалів та про причини їх виникнення.

Для кращого засвоєння матеріалу з навчальною метою використовуються навчальні експонати, плакати, макети, технічні засоби навчання тощо.

Навчання за програмами з питань пожежної безпеки завершується підсумковим контролем знань (тести, співбесіди, виконання практичних завдань тощо). У разі успішного проходження перевірки знань суб'єкт, який навчає, видає посадовій особі або працівнику посвідчення про проходження навчання з питань пожежної безпеки. Особи, які показали незадовільний рівень знань, повинні протягом одного місяця пройти повторну перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Звільнення від проходження навчання за програмами з питань пожежної безпеки може надаватися особам, які за попереднім місцем роботи вже проходили його (відповідно до посадових обов'язків, спеціальності або виду роботи, на яку їх приймають).

Позачергова перевірка знань з питань пожежної безпеки проводиться в разі:

технічного переоснащення закладу, пов'язаного з підвищенням пожежної небезпеки;
переміщення посадової особи або працівника на іншу посаду, яка потребує додаткових знань з пожежної безпеки.

Особи під час прийняття на роботу та працівники щороку за місцем роботи проходять інструктажі.

Інструктажі проводить відповідальна посадова особа з пожежної безпеки.

За призначенням та часом проведення інструктажі поділяються на:

1) вступний - проводиться з усіма працівниками, які прийняті на роботу, а також з особами, які прибули у відрядження, на практику (навчання) тощо і мають брати безпосередню участь у робочому процесі.

Вступний інструктаж проводиться на підставі чинних в закладі правил, інструкцій та інших нормативно-правових актів у спеціально обладнаному для цього приміщенні;

2) первинний - проводиться безпосередньо на робочому місці до початку робочої діяльності працівника.

Первинний інструктаж проходять:

- особи, що прийняті на роботу;
- працівники, переведені з інших структурних підрозділів;
- особи, які прибули в заклад і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі, ремонтних, будівельно-монтажних, фарбувальних, зварювальних роботах тощо;

- студенти під час практики (навчання), а також перед проведенням з ними практичних занять у навчальних майстернях, лабораторіях тощо;

3) повторний - проводиться на робочому місці з усіма працівниками не менше ніж один раз на рік;

4) позаплановий - проводиться з працівниками на робочому місці або у спеціально відведеному для цього приміщенні:

у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або заміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;

на вимогу посадових осіб ДСНС або її територіальних органів, якщо виявлено незадовільне знання працівниками правил пожежної безпеки на робочому місці, невміння діяти в разі пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально або з групою працівників подібних спеціальностей (видів робіт). Обсяг та зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному випадку окремо залежно від обставин, що спричинили потребу у його проведенні;

5) цільовий - проводиться з працівниками перед виконанням ними тимчасових вогневих робіт (зварювання, розігрівання тощо), під час ліквідації наслідків аварії, стихійного лиха.

Працівники, які пройшли спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум), можуть бути звільнені від вступного та первинного інструктажів.

Первинний, повторний та позаплановий інструктажі завершуються перевіркою знань, яку здійснює особа, що проводила інструктаж.

Інструктажі можуть проводитися разом з відповідними інструктажами з охорони праці.

Результати проведення інструктажів (крім цільового) зазначаються у Журналі реєстрації інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

Запис про проведення цільового інструктажу робиться в наряді-допуску на виконання тимчасових вогневих робіт.

Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціальне навчання, інструктажі або перевірку знань, забороняється.

Розроблено:

Фахівець з охорони праці

Тетяна ЧУДНА

Погоджено:

Директор закладу

Альона РАДЧЕНКО